

Planter til Skygge

Af Havearkitekt V. Termansen

De allerfleste kender de store nøgne Pletter, der danner sig, efterhaanden som Havens Træer og Buske vokser til og i større og større Grad udelukker Sollyset fra Undergrunden. Man forsøger at tilplante disse nøgne Pletter snart med een Slags Beplantning, snart med en anden, men sjældent med synderligt Held. Opgaven bliver efter de mislykkede Forsøg betragtet som uløselig, idet man skønner, at der er for mørkt og surt til, at overhovedet noget kan trives dér.

Opgaven er imidlertid slet ikke saa vanskelig, som man tror. Det gælder blot om at vælge den rigtige Beplantning. Ja, der er endog Mulighed for, ved Anvendelsen af de rigtige Planter, at faa noget usædvanlig smukt ud af et saadant overskygget Parti.

De Planter, der trives bedst paa beskyggede Steder, frembringer almindeligvis ikke de prangende Farveorgier, som desolelskende Planter ofte gør det; men i saa meget højere Grad virker de skyggetaalende Planter beroligende ved deres Afdæmpethed og finere Nuancer, og netop grundet paa disse beroligende Egenskaber er de skyggetaalende Planter særdeles egnet til Anvendelse i de større Træers Skygge paa Kirkegaarde og i Herregaardshavernes Gravlund.

Men selv overskyggede Partier kan virke storslaaet, naar de er tilplantet med Planter, der danner sammenhængende, farverige Blomsterealer, saaledes som det kan gøres med f. Eks. *Anemoner*, *Vibæg*, *Fingerbøl*, *japanske Primula*, *Polygonum affine*, *Arum*, *Konval*, *Hundetand*, *Kærminde*, *urteagtig Kornel*, *Sanct-Hansurt*, *krybende Torskesmund*, *Julerose*, *Rodgersia*, *Iris graminea*, *Hostea*, *Lærkespore*, *Bispehue*, *Fuglemælk*, *Saxifraga Kinggi* og *Saxifraga umbrosa*, *Bukar*, *Vinca* og *Oksetunge* for blot i Flæng at nævne nogle Stauder. Hertil bør tilføjes *Hasselurt*, hvis Blomster dog er ubetydelige og sidder skjult under dens Blade; men

Planten er en af de allerbedste til Dannelsen af et smukt grønt Tæppe som Bunddække paa selv meget overskyggede Steder.

At *Bregnerne* trives bedst i Skygge er almindelig kendt. Dog maa man ikke glemme, at de ogsaa kræver fugtig Jorbund, Læ og muldrig Jordbund.

Stærkt skyggetaalende, løvfaldende Buske er følgende: *Berberis Thunbergi*, *Ærtetræ*, *Kornel*, *Cotoneaster-Arterne*, *Pebertræ*, *alm. Benved*, *Sorbaria*, *alm. Bøgepur*, *buskagtig Vedbend*, *Hypericum*, *Kerria*, *Liguster*, *Ge-deblad*, *Fjældribs*, *Tørstetræ*, *Vrietorn*, *Rubus odoratus*, *Hyld*, *Snebær* og *Kvalkved*.

Nogle af de mest skyggetaalende Planter er slyngende eller klatrende. Saaledes skal nævnes:

Aktinidia arguta med mørkegrønne glinsende Blade og *Aktinidia kolomikta*, hvis Blade først paa Sommeren er helt grønne. Senere bliver Bladspidserne kridhvide. Efterhaanden breder den hvide Farve sig over det meste af Bladfladen, men samtidig begynder Bladspidserne at blive lyserøde, og den røde Farve naar efterhaanden til Midten af Bladet, saaledes at dette er baade rødt, hvidt og grønt, hver Farve skarpt begrænset. Det er en Plante, der virker ejendommeligt og smukt, naar den klatrer op ad Træstammer og i Træernes Kroner, eller naar den bindes op ad Mure.

Clematis-Arterne, *Kaprifolierne*, *Vildvin* og *Hydrangea petiolaris* trives alle vel paa Skyggesiden. Den sidstnævnte klatrer ved Hjælp af Lufttrødder indtil 15 Meter op i Træer eller op ad Mure. Det er en meget smuk Slyngplante med lysegrønne Blade og Masser af store, hvide Blomsterskærme. Det er en *Hortensia*-Art, men den anføres nu under Navnet *Hydrangea petiolaris*.

Tobakspibeplanten er kraftigt slyngende med tæt Løv, hjerteformede, lysegrønne Blade, der maaler fra 15–20 cm i Bredden og med mindre anselige men ejendommelige tobakspibelignende Blomster. Den er fortrinlig paa Nordmur, paa lange, tykke Stager og op ad Træstammer i temmelig dyb Skygge.

Fra venstre, Fig. 123.
Urteagtig Kornel
(*Cornus canadensis*).
Foto: V. T.

Fig. 124.
*Rodgersia
aesculifolia*.
Foto: V. T.

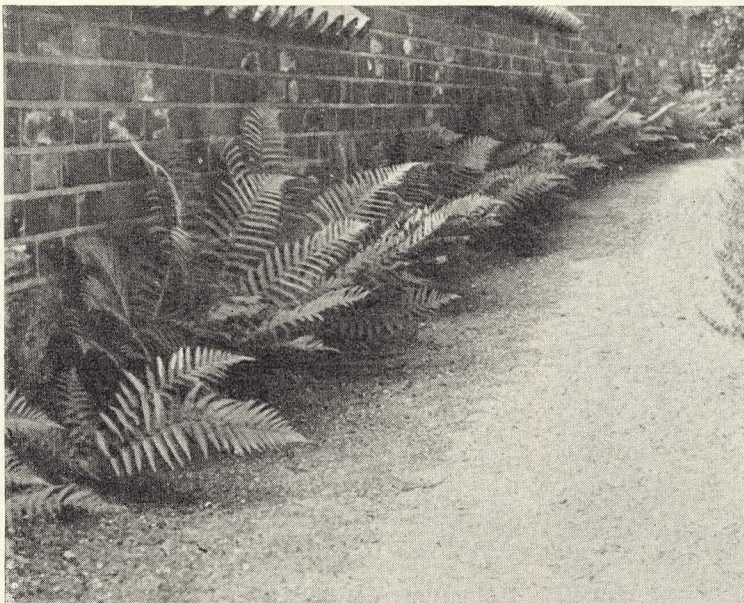
Fig. 125.
Asarum europærum.
Foto: J. Th.

Fra venstre, Fig. 126.
Storkonval
(*Convallaria
multiflora*).

Fig. 127.
*Hostea
coerulea*.

Fig. 128.
Julerose (Helleborus).
Alle Foto: V. T.

Fra venstre, Fig. 129.
Bregner paa
Gldsaxe Kirkegaard.
Foto: J. Th.

Fig. 130.
Fingerbølle
(*Digitalis*).
Foto: V. T.

Fig. 131.
Aristolochia paa
Skovkirkegaard.

Fig. 132.
Bregner paa
Skovkirkegaarden i
München.
Begge Fotos:
Gartenschönheit.

Det er dog nødvendigt at give den Træmmeværk eller Staaltraade at slynge sig op ad.

Den *smaabladede Vedbend*, der er vildtvoksende i vore Skove, kryber henover og dækker Jordbunden men hæfter sig ogsaa op ad Træstammer og Mure til en Højde af 25 Meter. Dens 3—5 lappede Blade sidder i Modsætning til den *storbladede Vedbends* Blade ganske tæt og fast ind til Underlaget. Saavel den storbladede som den smaabladede Vedbend anvendes i udstrakt Grad overalt paa vore Kirkegaarde, og jeg skal derfor ikke opholde mig nærmere ved disse udmærkede Planter.

Det er en almindelig Opfattelse, at Naaletræer er meget skyggetaalende. Det er de nu ikke alle. De mest skyggetaalende er *Nordmanns-Granen*, *alm. Ædelgran*, *Taks*, *Enebær-Arten Sevenbom*, den thujalignende *Thujopsis dolabrata* og *Bjergfyr*.

Bjergfyrren er særlig god som Undergrundsplante, og den kan let holdes i begrænset Højde ved, at man hver Forsommer afbrækker de første nye Skud. En ganske lav og krybende Form af Bjergfyr gaar under Navn af *Mughus*.

Den almindelige Buksbum samt den *store og rundbladede Buksbum* taaler ret stærk Skygge og ligesaa *Mahonia-Arterne*, *Aucuba*, *Kirsebærlaubær* og i meget høj Grad den *buskagtige Vedbend*, der i Planteskolerne bringes til Veje ved vegetativ Formering af den storbladede Vedbends blomsterbærende Grene. — Den Skade de tre foregaaende strenge Vintre har forvoldt paa stedsegrønne Beplantninger, skyldes ikke alene den stærke Kulde, men ogsaa at Planterne har staaet udsat Vinter- eller Foraarssolens opvarmende Virkninger.

I langt højere Grad end andre Planter vil de skyggetaalende Vækster være i Stand til at overvinde streng Frost, vel at mærke naar de er anbragt i Skygge; thi Optøningen foregaar dér langsomt, og Plantecellerne vil derfor lettere være i Stand til at tilbagesuge det Vand, som Frostens har presset ud i Cellemellemgangene.